

3. Козацькі загани.

В той час, як польські послы їздили на переговори про умови мира до Переяслава, Ян Казімір коронував ся в Кракові на польського короля і зимою в січні зібрав сойм. Сойм постановив зібрати військо і післати його на Волинь проти козацьких загонів. Досять тисяч польського шляхетського війська пішло на Волинь і стало під Константиновом, козацькі загани лютували на Волині, як і переднійше. Ватажок Гарасько взяв Строр, вирізав чотириста жидів та ляхів і прогнав з Острога дідичку, унуку славного князя і щирого українця Ксикантинана Остророжського, Анну-Алойзу, котра вже сполячилась і пригноблювала українців. Кривоносенко збунтував Полісся. Третій козацький ватажок, Донець, завоював Заслав. Польське військо ходило зпід Константинова заганами, чи ватагами, і розбивало козаків. Поляки взяли Звягель на Волині і вирізали українців потім взяли Бар на Подолі, напали на Шаргород і вирізали Українців у Гусятині. Вертаючись до Варшави, Кисіль заїхав у свою маєтність у Волинське село Гушу. Шість сот козаків врізалось у Гушу, і Кисіль ледви втік від них. Такий то був той мир між поляками й козаками, про котрий клопотались польські послы в Переяславі.

4. Козацькі полки на Україні.

Весною Хмельницький розіслав листи по цілій Україні і закликав всіх вставати на Польщу. Гетьманська столиця Чигирин ніби закипіла людьми. Селяни й міщани, кидали все і сходились до Хмельницького, села і хутори стояли порожні. Міщани, шевці, кравці, пивовари, теслі—всі збігались у козацький стан. Навіть урядники з міст, радці та війти обстригали собі бороди, запускали вуси по-козацьки і приставали до козаків. Тільки діти, жінки, дівчата та каліки зіставались дома. Хмельницький розділив усю Україну на полки, буцім-то як теперішні губернії, або повіти. Кождий полк звав ся по найбільшому місту в полку, на приклад чигиринський, черкаський, полтавський, черни-